

**MALO BOLE PA
MALO MENJE
POZNANI
MILAN
VINCETIČ
STR. 3**

**NA TAU SAM
SE NARAUDO
STR. 5**

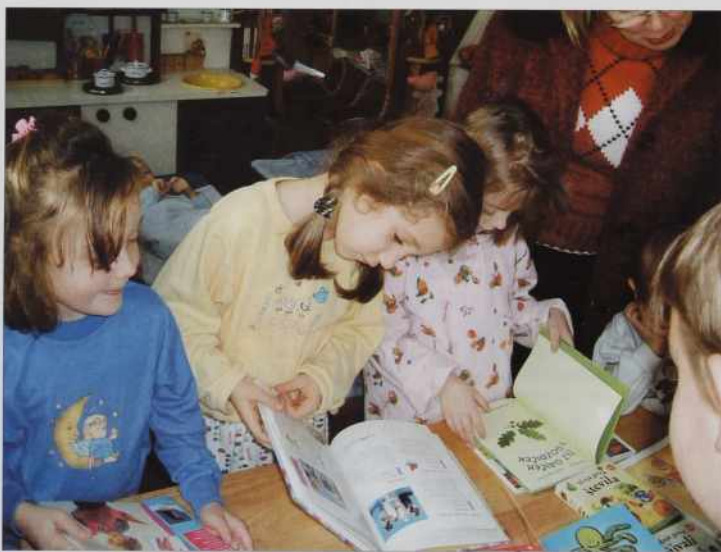
Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 10. februarja 2004 * Leto XV, št. 3

SLOVENSKE KNJIGE ZA PORABSKE VRTCE IN ŠOLE

Pravzaprav je prelepo naključje, da so slovenske knjige priromale v porabske vrte in šole prav ob slovenskem kulturnem prazniku. Zavod Republike Slovenije za šolstvo, poleg koordinacije in strokovnega dela v zamejskem šolstvu, skrbi tudi za t. i. logistično podporo letemu; to pomeni, da za potrebe pouka predvsem slovenskega jezika nabavljajo učbenike, strokovno literaturo, revijalni tisk in druga didaktična gradiva. V preteklih letih so porabske šole sicer dobivale različne učbenike in druga didaktična gradiva, vendar v manjšem obsegu. Ob koncu leta 2004 pa nas je razveselila novica, da za potrebe porabskih šol in vrtcev lahko nabavimo knjige v vrednosti 5 milijonov slovenskih tolarjev. Največji del te vsote smo namenili za knjige za potrebe pouka slovenščine na monoštrski gimnaziji. Že lani smo namreč načrtovali oblikovanje učbeniškega sklada, kjer bi si dijaki lahko sposojali slovenske učbenike, ki jih uporabljajo pri pouku. Ta želja se je sedaj uresničila, izbor darovanih knjig je res ši-

rok. Gimnaziji, ki ima v knjižnici le skromno število slovenskih knjig, smo namenili vse temeljne jezikovne in splošno-izobraževalne priročnike, od Slovarja SKJ, Slovenskega pravopisa, Slovenske slovnice, Velikega slovarja tujk do Enciklopedije Slovenije, Velikega splošnega leksikona, srednješolskih in osnovnošolskih učbenikov za slovenski jezik, različnih CD-romov in še marsikaj; učbenike seveda v večjem številu izvodov, da si jih bodo dijaki lahko sposodili za vse šolsko

leto. Osnovnošolskim učiteljem (in učencem) smo namenili predvsem učbenike slovenskega jezika, ki jih lahko uporabljajo kot pomožno gradivo ali kot zakladnico idej za kvalitetnejši jezikovni pouk. Ker pa je tudi pouk jezika v sodobnem času za učence bolj zanimiv ob računalniku, smo poskrbeli tudi za zanimive didaktične programe na CD-romih. Pa še kakšno glasbeno zgoščenko in video kaseto za popestritev pouka smo dodali. Najmlajši porabski učenci

slovenskega jezika, malčki v narodnostnih vrtcih, so se skupaj z vzgojiteljicami razveselili pisanih slikovnih slovarčkov in zbirk slovenskih izštevank. Radovedno so jih prelistavali, upajmo, da jim bo to, seveda ob pomoči in spodbudi vzgojiteljic, prišlo v vsakodnevno navado. Učenje jezika je uspešno le, če nenehno ponavljamo in utrjujemo. Za potrebe porabskih šol in vrtcev je bilo nabavljenih 142 naslovov različnih knjig. Po najmanj en izvod skoraj vseh pa smo name-

nili tudi osrednji slovenski knjižnici v Slovenskem kulturno-informativnem centru v Monoštru. Še vedno namreč velja povabiti, da obiskujete to knjižnico, ki je zdaj že kar bogata, njena vrata pa so odprta vsem, ki imate radi slovensko besedo, vsem, ki svojo slovenščino želite bogatiti ali se jo še bolje naučiti. Kot sem (avtorica tega zapisa) že poudarila na izrednem občnem zboru Zveze Slovencev, bo slovenski knjižnici v bodoče potrebno dati, poleg izposoje knjig, še kakšno vsebino, na primer slovenske izobraževalne ure za učence ali dijake, praviljnice ure za najmlajše in še kaj.

Porabske šole in vrtci se lepo zahvaljujejo Zavodu RS za šolstvo za to izjemno darilo, avtorica tega zapisa pa se najlepše zahvaljujem Klari, Biserki in Laciji za pomoč, da so vse knjige prišle na željene naslove. Upam in verjamem, da jih boste z veseljem odpirali, se ob njih učili in bogatili svojo slovensko materinščino.

VALERIJA PERGER

Slovenija dala soglasje evropski ustavi

Slovenija se je uvrstila na vrh držav, ki so dale soglasje k evropski ustavi, čeprav je bilo v javnosti nekaj pomislekov, zakaj so morali poslanci v državnem zboru hiteti z odločitvijo. Na izredni seji državnega zbora je kar 79 poslancev bilo za soglasje, štirje iz Jelinčičeve Slovenske nacionalne stranke pa so bili proti. Za soglasje so tako glasovale vladne in opozicijske stranke. Vodilnim slovenskim politikom je med prvimi čestital Erwan Fouéré, vodja predstavništva Evropske unije v Ljubljani.

Po oceni predsednika slovenske vlade Janeza Janše je ustavna pogodba velik korak k prostovoljni politični in gospodarski veselili. Slovenski premier ocenjuje, da je pogodba kompromis, ki je sprejemljiv za vse članice, tudi za Slovenijo. Prejšnja vlada je ocenila, da je bilo razprav o vsebini te pogodbe dovolj in da je njena vsebina za Slovenijo koristna, je med povedal Janez Janša in dodal, da ni samo težava v tem, da Slovenci slabo poznajo vsebino ustavne pogodbe, ampak zelo skromno poznajo cilje, ustroj in delovanje Evropske unije, zato bo dobrodošla nova strategija njene promocije, ki jo pripravljajo v Bruslju. Za to bo dobra priložnost tudi predsedovanje Slovenije, vendar je ključno, da je Unijo treba dojeti kot nekaj skupnega, vključno z odgovornostjo zanjo.

Bivši premier in zdaj poslanec Liberalne demokracije Slovenije Tone Rop je opozoril, da je treba zdaj uveljaviti svoje interese. Zato se je treba hitro, do junija letos, dogovoriti za regionalno členitev Slovenije, da bo vsaj večji, vzhodni in zahodni del Slovenije, še štirinajst let dobival pomoč evropskih skladov za hitrejši razvoj.

Za evropsko ustavo niso glasovali poslanci Slovenske nacionalne stranke. Njihov poslanec Bogdan Barovič je v razpravi poudaril, da bi bilo pametneje počakati dve leti, ko bo ustava začela veljati, če jo potrdijo vse članice. Ta čas pa bi izrabili za temeljito javno razpravo o njeni vsebini. Spraševal se je, kaj če v kateri od desetih držav članic, ki so se odločile za referendum, ta ne bo uspel? Po mnenju Slovenske nacionalne stranke je ključno to, da se Slovenci ne zavedajo, da velik del suverenosti in s tem tudi odločanja o pomembnih vprašanjih, od zunanjih do varnostnih zadev ter gospodarstva do socialne politike, šolstva in zdravja, prenašajo v Bruselj. Po besedah predstavnikov drugih poslanskih klubov kritičnih tonov v razpravi ni bilo, ampak so se v glavnem omejili na splošno podporo in naštevaje svojih prispevkov k nastajanju ustave.

V oddaji Televizije Slovenija *Pod žarometom* je večina sogovornikov podprla hiter sprejem evropske ustave, čeprav je voditeljica Barbara Zrimšek vztrajala pri oceni, da se je Slovenija preneglila z odločitvijo. Skupno vsem sogovornikom, med njimi tudi zunanjemu ministru dr. Dimitriju Ruplu in evropskemu poslancu Lojzetu Peterletu, pa je bilo, da je napočil čas, ko morajo Slovenci dobiti temeljit vpogled v tako obsežen dokument, kot je evropska ustava, v slovenskem jeziku v celoti prvič objavljena šele sredi letošnjega januarja. Zelo verjetno se bodo odločili za natis in razdelitev ustave vsem gospodinjstvom in zainteresiranim v Sloveniji.

Komentator Dela je *Temo dneva* na prvi strani zaključil: *»Pričakovali bi, da bodo predstavniki ljudstva v svoje razprave in glasovanje vnesli vsaj nekaj dvoma, ki zagotovo obstaja ne le med navadnimi ljudmi, ampak tudi med ustavnimi strokovnjaki. Da bodo torej nekoliko upočasnili svoj neizbežni korak v Unijo in počakali, da stroka temeljito analizira ustavno besedilo in javnosti ponudi odgovore, kje in koliko bo nadustala v resnici krojila življenje tudi slovenskih državljanov.«*

ER

Naše vrednosti

Etogonauk sam malo v Varaša bila pa sam nut poglednila v nistarne baute, ka si kaj nut sküptijem. Pate sam našla med krüjom mali pšenični bejkljn, na sterom je pisalo, ka je tau španjolski bejkljn, gde je süji sad nut spečeni. No, včasim mi je cajt nazaj skočo tak 50-60 lejta pa sam se spomnila, kakše fajnske raja rečeša je moja mati tistoga ipa pekla, gde je süji sad tüt nut pečeni bio.

Ge sam domau pofudnila s svojim retasom pa sam ga včasim načnila. Baug moj! Tej retasi so vse bili, samo nej fajn genjeni, istina, ka je sad rejsan nut spečeni bio, ka je edina vrednost bila v taum španjolskom retasi. Če sam pa že - nej malo - pejnaz vödala za njega, te sam ga pa probala malo gesti. Pa na slednje sam se mogle sama nad seov čüdiviti, ka sam s toga retasa - kak deca - vözdumbala sad, testau pa žau, nej žmano bilau.

Eden drugi spomin tüt mam, tisti je pa ja pozitivni spomin. Tista sedemdeseta, osemdeseta lejta sam uradno večkrat ojdla po Rusiji. Nas so - tak vejte - samo ta pustili, kama so oni steli, etak smo pa napona v najlepši hotelaj spali, geli. Eden den so gor nosili v ednom zažganom velkom piskriči nikšo gesti. Pa te so prajli, ka tau oni tak küjejo, ka se vsakša porcija posebe peče nut v peči. Če ste gdsvejta kaj dobroga geli, tau je tau bilau. Pa je nej vejga Baug ka vse nut bilau. Največ je bilau zelenjava, kapüste, krumpičke, malo mesa, pa samo oni vejjo, ka vse dobroga. Depa tau gesti je zatok dobro bilau, ka je v piskrenoj posaudi bilau v peči pečeno.

Ranč tak kak je moja mati pekla tiste fajna rečeša - raja, žeta - v peči. Starejši dobro vejmo, ka doma v peči, stera je s špajetom bila vküp zozidana, smo pekli takši

dober domanji krü, steroga žma eške gnes v lampaj mam. Pa te nemo gučala od tistega mesa, ka so v peči pekli. Tisto je posebno dobro bilau.

Posauda je tüt ovakša bila kak gnes. Dobro vejmo, ka za kaj takšega, ka so na špajeti pekli (jajca, getra), je mati mejla edno kusto železno laboško. Tam je nej bilau takšega, ka gorgori ali se ne speče prej. Tisto železno laboško je nigdar nej prala, samo go je doj zbrisala. Pa te samo mislite na zažgane štücline, talejre, laboške, ka se je tam vse dobrota delalo. Zdjaj probajte iz mlejka segnjano mlejko napraviti, če neimate zažgano, glineno posauda, pa za tau mlejko. Kak smo nagibali štücline s kustim segnjanim mlejkom. Pa vrnjoo mlejko, ka se je vrkaj v štüclini vküp napravilo. Fantastično je bilau. Zdjaj pa mlejko küpiš pa škeš segnjano delati, pa če je mlejko malo slabše kvalitete, te vejš ka dobiš? Nikšo špajnsno vödu, stera eške tüt pa tam smrdi tüt. Istina, ka segnjano mlejko si leko küpiš, depa gde je tisto od domanjoga, štero je v štüclini bilau.

Tak mislim, ka tistim, ki so nigdar nej meli priliko koštavati tiste dobrote, ka so se v domanjoj peči pekli, ka so v piskrenoj posodi pekli ali küjali, ka so doma pripauvali, je dobro, ka se da küpiti. Stoj bi leko povedo, ka je tau norija naprej nositi.

Gnesden mamoo špajete na plin (gäztüzhely), ka je praktično. Na tistom küjemo, pa pečemo. Stare špajete smo s pečjov vred tavö zlüčali, zatok ka edna moderna künja mora ovak vövideti. Posaudo? Sto je pa kaj takšega vido, ka bi v piskrenoj posaudi kaj küjali ali pekli. Gnes je že moda - najbolja nauva moda - te svejkle piskre pa laboške küpiti, zatok ka vse

mora bliskečati. Pa sto gnes ma cajt krü mejsiti, se s tejm spravlati. Vse se da küpiti, pa te mi navekša vse küpimo.

Ge sam pa zatok tüt pa tam itak vesela. Po naši porabskij vasnicaj se vsepovsedik najdejo lüdje, sploj pa vertinje, ki eške staro-nauvo künjoo majo. Svoje künje so obnovili, dapa peč so nut njali pa vse tak funkcionejra kak gnauksvejta. Po mojem so tau najlepše künje.

Gnesden tüt gestejo, gestemoo nistarni, ki se vzmemo za tau, da bi kaj indašnjoga pokazali, da bi mladina vidla, ka etak tüt leko. Da bi pokazali sami sebe. Etakši smo, etakši smo bili Porabski Slovenci.

Kulturne organizacije se sploj dosta trüdjoo za tau, da bi na naši prireditvaj navzaüce bile stare šege, nekdanje stvari. Poglednimo, če se menška prireditve organizera. Ka radi mamoo etakšoga ipa na sto djati? Fajn perece, v peči pečene. Domanji krü, ka ga eške nistarne mlade ženske tüt znajo spečti.

Če pa kaj škemo po starom okinčati, ka si naprej vzmemo? Papirnaté pušle, rauže. Baugi vala tüt pa tam se mladina tüt vči delati od naši »stari« majstrov.

Nej ji je malo, ki se za tau vzmemo. Samo smo leko radi njim, pa je poštüjemo.

Vidli ste borovo gostüvanje 6. februara? Napamet ste vzeli, ka vse takšega ste vidli tam, ka gnes več neškejo ali ne vejo delati? Tak mislim, sami sebi moramo obečati, ka mo »vüjgnali« mlade, da bi se te vrednosti nej zgübile.

Kulturen človek ne pozabi svoji šeg, svoje korenje, vrednosti. Eške je nika nej kesna. Vsi, ki volau mamoo za kaj takšega, gda nas zovejo, bojmo tam!

Irena Barber

Malo bole pa malo menje poznani Milan Vincetič

Za pajdaše pa poznanca je **Milan Vincetič** po domanje Vincici. Steri štete novine Porabje pa Slovenski kalendar, ga najbole poznate po njegovoj znanosti reči pa po trno zanimivi zgodbi in pripovedkaj. Včasih se najde kakšna pesem tó. Vincici je napiso kouli petnajset knjig, od toga zvejskoga knjige pesmi. Pa ranč za svojo slejdnjo knjigo pesmi Lakmus je doubo za Slovenski kulturni svejtek **nagrado Prešernovoga sklada**. Zatoga volo je gratalo dolespisano tou kratko pogučavanje z njim

istina bila, kak če bi od toga nika maloga čuli. Kelko se je v tvojih pripovejstih zgoudilo za istino in kelko se naroudilo v tvojoj glavej?

»Kak bi pravo: vsakšoga je na pou. Vse te pripovejsti, štere sam zapiso, sam čujo na svoje vuje, ges sam si samo zmislo imena. Ar sam se bojo, ka de me sto zabodno z nouzicom, če mo zapiso, što mi je pravo, ka se leko v Dajčlandi kúpijo očala, s šterimi se leko vidijo goule ženske skouzi gvantanje. Pa tudi tista pripovejst z malo Klari pogučavanje z njim

• *Milan, dosta lidi iz goričkih vesnic se je zavolo službe odselilo od douma nin daleč vkraj ali bar v Soboto. Ti tó že duga lejta delaš v Soboti, dapa tebi je tvoj doum vsigdar biu v Stanjevcaj, v Soboti si samo kakšo nouč spao. Doum ti dosta znamije?*

»Kak vsakšomi. Mogouče ešče več. Meni znamenjujejo Stanjovci, če gli so mala gorička vesnica, štero žmetno najdeš na karti, kak eden velki varaš. Istina, tū nega niti vilic, ar so lidgč takši, ka jih leko iščeš tudi po Meriki. Vse znajo: nej samo delati z njivami, znajo tudi modruvati, pa gli tou se ges včim od njih. Znaš, pajdaš, Murska Sobota je itak ena mala vesnica: vsigdar kakšnoga domanjoga srečam tam v varaši, pogučiva se v domanji rejči, zatou si pravim, ka se nemo silo v nekšo Soboto. V Ljubljani je slično: tou je prouti Pešti mali varaš, zatou leko friško tam v Ljubljani najdeš kakšnoga suseda z drugoga brega. Gnesden je sveta istina: ceji svet je velki kak domači dvour, zatou ti nikan nej trbej iti.»

• *V mnougi pripovejsti, ka smo je leko taprešeli v Slovenskom kalendaru, v novinaj Porabje pa v tvojij knjigaj pripovejsti, tak pišeš, kak če bi tou vse doživo, vido skouzi svoje oči. Tak nagnouk se nam zača videti, kak če bi tou*

ko, štero ste mogouče šteli v knji Srebrni brej, štero sam vódao vkúper s Ferijem Lainščkom pa Mikijom Rošom, je istinska. Ges si nikaj ne zmišlavlem, samo nika, ka te šteli v mojjj pripovejsti, nej istina.»

• *Tvoje pesmi so ranč takše kak tvoje pripovejsti. V sebi nosijo nekšo čaralijo, stera ti med štenjom pesmi v nous pripela sago po klintoni, domanjom dvouri, nosijo v čutenje kmice pa svekline, žalosti pa žalostnoga smeja, zvün toga pa eške dosta vsega več, ka leko človek v sebi čuti. Ti tó tak štes svoje pesmi?*

»Kak bi je ovak. Ges gli tak čutim sago po klintoni, po domanjom vini, šteri mi dostakrat razsvetli kmico. Pesmi so čaralija, neka velkoga je v njih, a vsakši, šteri jih napiše, ne vej, zakoj je tou tak. Gda se pesmi pišejo, se mi vidi, kak če bi gledou stare kejpe, kak če bi se spominao, ka sam že pozabo. A ti-

sto, ka sam pozabo, vsigdar pride vó, zatou sam trnok veselí, če leko tej male kejpece, štere vidim, gda pišem, vidijo tisti tó, šteri moje pesmi štejo.»

• *Pisanje knjig neje delo za vsakšoga. Tou je delo, v sterom moraš vcejla v njom biti, če škeš biti v tom deli pošteni, ka boš rejsan dobro knjigo napravo. Zvün toga trbej meti znanje tó. Dapa geste pri tvojom pisanji kaj takšoga, ka se že dugo, dugo v tebi zori, pa samo čaka, ka se dozori pa leko tapreštemo?*

»Pisanje knjig je edno velko delo. Ges mislim, ka je tou en velki dar, šteri zna neka lepou povedati. Meni je tou bilou dano, istina pa je tudi, ka sam se mogou dosta kcoj navčiti. Pa nej samo v šoulaj, največ sam se navčou od vsakdanjoga življenja. Tak kak vsakši inaš: neje dosta, če kcoj k deli gledaš, moraš tudi probati. Ges sam tou probo že pred skorom trestimi lejti, napiso sam dosta knjig, dosta jih ešče nosim v sebi, če do pa priše vó z mené, pa je boža vola. Knjigo nosim v sebi kak mati dejte. Nej, dostakrat ešče duže. In čim duže jo nosim v sebi, te bole de lejpo pa čedno dejte. Nika velkoga gli zdaj ne nosim v sebi, ali pa nosim, samo sam ne vem. Vidli mo, vidli.»

• *Narejldi te vidimo v Porabji. Gda pa kaj kouli prides? Kak zaprav ti vidiš tou krajino, stera je sestra tvojomi Goričkomi?*

»Dostakrat pridem v Porabje, stero je rejsan sestra mojom Goričkomi. Gda se stavim pri Cifri na Gorenjom Seniki ali v Monoštri, gda čujem domanjo rejč, štera me spominja na moja decinska lejta v Stanjevcaj, me obljie angelska svetloča; znam, ka sam doma. Nikaj zatou, če so nouve iže v Porabji, ar morajo biti, nikaj zatou, če več nejso s slamo pokrite, znam pa, ka v marsišteri iži bije naše srcé, naša domanja rejč, štera ma tisto velko dūšo, štero ne smejmo ta njati. Zdaj, ka so se zrušile granice, moramo ešče bole držati vkúper, pa si prizadevati v sebi, ka nej bi zrasle nouve granice. Nej zvüna, v sebi. Tou bi bilou tak za Goričko kak za Porabje vekšo kak pekelsko pogübljenje.»

Miki Roš

Ob »Njenih razpoutjih« Karoline Kolmanič

Zgodbe s toplim nemiorom

Pisateljica Karolina Kolmanič je že vrsto let prisotna v slovenskem literarnem prostoru, tokrat pa se kot avtorica sedmih novel Njena razpoutja/Njena razpotja (Založba Franc-Franc, Murska Sobota, 2004), ki so izšle v »novoletnem knjižnem darilu«, predstavlja tudi Porabskim Slovencem; in to dvojezično, v izvorniku ter v prekmursko-porabski »domanji rejči«.

tilnost ženske duše, pa naj bo samohranilka ali tista, ki se ji je v nekem trenutku zalomil zakon, predouci podobo sedanjega časa. Seveda pisateljica nikoli neče biti banalna, čeprav je njena pripoved ponavadi linearna, mestoma tudi pričakovana; ob branju teh zgodb se namreč lušči svet, ki povečini ostaja zakrit za židovi bolj ali manj imenitnih hiš. In prav tu je glavna srž teh novel: da se za

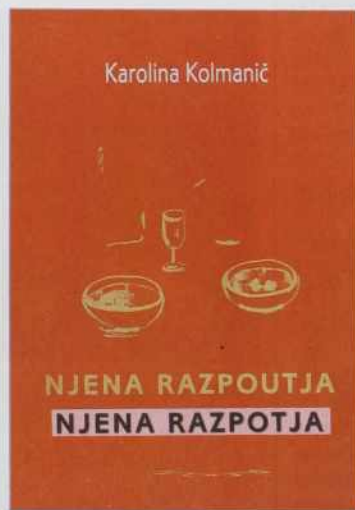
navidezno zunanjo urejenostjo in polikanostjo skrivajou trpke življenjske zgodbe, ki povečini nikoli ne pridejo na dan. Bralcu, še posebej moškemu, je ponavadi zastrt pogled v žensko notranjost – najbrž je tako tudi obratno – Karolina Kolmanič pa se je lotila prav tega občutljivega polja: prikazati svet skouzi (»nesrečne«) ženske oči, pa vendar ne obsojajoče, temveč in predvsem z nadihom optimizma.

Zgodbe Njena razpoutja/Njena razpotja, ki jih je ilustrirala Ditka Petkovič, se prebirajo na dušek, vendar bralcu ne ponujajo branja »na prvo žogou«: pisateljica je namreč pretanjena izpovedovalka razpoloženj in dilem, ki jih ilustrira tudi skouzi barvito pejsajžiranje pokrajin. Tako se v njenih zgodbah srečamo tako z mestnim miljejem kot s hribovsko »idilo«, največ pozornosti – kar je pričakovati – pa daje drobnim detajlom iz raznih interiejev, iz katerih je pravzaprav sestavljen mozaik teh pripovedi. In še zanimivost, ki bo morda pritegnila »porabskega bralca«: v zgodbah skorajda ni opaziti kmetstva, morda le v megljenih zariših krajine, pisateljica torej raje preslikava današnji čas skouzi optiko žensk, ki so predvsem razprte in zaprte v notranjem odnosu moški-ženska. Zgodbe torej, ki odkrivajou, kot je zapisal dr. Emil Cesar na zadnjem zavihku, »snov, ki je vzeta iz življenja in njegovega neizčrpnega mirnega dogajanja«. Zgodbe, ki bodo vnesle v bralca obilo toplega nemira.

Milan Vincetič

Nagrajenec Prešernovega sklada
Milan Vincetič

Gre za sedem, lahko bi rekel tipično ženskih zgodb, ki se dotikajou vprašanj osamljenosti in razdvojenosti; tudi ženske, ki so osrednji liki v le-teh novelah, doživljajou svoje življenje predvsem skouzi dilemo »kdaj otrpne tehtnica«. Torej takrat, ko se ženska raje odloči za sina kot za ljubezen? Ali takrat, ko utrujena od vsega, pobegne nekam na oddih, in se zaljubi v prav tako osamljenega moškega? Morda takrat, ko se po dolgem času iz tujine vrne njen mož, ki je tam spoznal drugo žensko? Kaj naj: naj prepriča bivšega moškega, pravzaprav še moža, da je njegova odločitev prenačljena? Kje je torej tisti breg, tista obala, na kateri bo varna in znova ženska? So to otroci, pri katerih se razda? So to potovanja v obljubljenou deželo po prve kavbojke? Je to razočaranje in hkrati (izpolnjevanje) pričakovanja, ki jih doživlja Helena? So to oči Martinega deteta, ki ga je dala v »rejo«?

Vsa ta vprašanja se nanizajou ob branju zgodb Karoline Kolmanič, ki z realistično govoricou ter s pravnjim občutkom za sub-

OD SLOVENIJE...

Državni zbor ratificiral evropsko ustavno pogodbo

Državni zbor je z 79 glasovi za in štirim proti ratificiral oktrobra lani v Rimu podpisano Pogodbo o ustavi za Evropo, s katero je Evropska unija temeljito reformirala okvir svojega delovanja. Za potrditev dokumenta je bila potrebna dvotretjinska večina glasov vseh poslancev in poslank. Slovenija je tako za Litvo in Madžarsko postala tretja članica unije, ki je ratificirala dokument. Evropska ustavna pogodba naj bi po končanem ratifikacijskem postopku v vseh članicah EU v veljavno stopila 1. novembra leta 2006.

Razmislek o možnosti napotitve inštruktorjev v Irak

Premier Janez Janša je na sedežu NATO napovedal, da bo slovenska vlada po predlogu generalnega sekretarja Jaapa de Hoopa Schefferja o zagotavljanju stabilnosti v Iraku razmislila o možnosti svojega prispevka v misijo usposabljanja varnostnih sil v Iraku samem. "O tem bomo premislili in razpravljali. Po nedeljskih volitvah pričakujemo izboljšanje razmer v Iraku. Kot članica NATO bomo storili, kar bomo lahko, da bomo prispevali k prihodnji stabilnosti," je dejal Janša ob svojem prvem obisku na sedežu zveze NATO v Bruslju po prevzemu položaja. Dan kasneje je v Ljubljani pojasnil, da ne gre za napotitev slovenske vojske oz. državljancev v vojaške operacije v Irak, ampak izključno za pomoč zvezi NATO pri stabilizaciji razmer z usposabljanjem iraških varnostnih sil.

Rupel na zvezo NATO o predsedovanju OVSE

Slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel se je v Bruslju kot predsedujoči OVSE sestal s Severnoatlantskim svetom (NAC) na veleposlaniški ravni in mu predstavil prioritete države v času enoletnega vodenja te 55-članske organizacije. Rupel je pojasnil, da Slovenija v OVSE zagovarja politiko ozivitve, reforme in uravnoteženja, kjer bi bilo moč najti tudi rešitev za Rusijo.

Plesali smo vse do jutra

18. okrožje Budimpešte spada med tiste predele glavne mesta, kjer živi več manjšin, med njimi tudi Slovenci, ki smo ustanovili tudi slovensko manjšinsko samoupravo. Naš cilj je, da bi tudi v glavnem mestu ohranili jezik in kulturo naših prednikov ter jo posredovali mladim generacijam. Seveda bi radi seznanili s slovensko kulturo tudi člane večinskega naroda in pripadnike ostalih manjšin v našem okrožju.

Veseli trenutki s »Fašenkom« in »Lenko«

Na podlagi pozitivnih izkušenj iz prejšnjih let smo tudi letos priredili pustni ples, in sicer 28. januarja 2005. Zakaj

društva.

Za dobro razpoloženje je poskrbel ansambel Lacija Kor-

piča iz Monoštra, goste je zabavala in z lepim glasom očarala tudi Marina Hubert iz Slovenije, ki je nastopila dvakrat.

jetelji in sorodniki ter pripadniki drugih manjšin - so se zabavali in lepo imeli vse do jutra, od zadnjega gosta smo se poslovili okrog četrte ure

Marina Hubert z veleposlanikom Andrejem Gerenčerjem in predsednikom slovenske samouprave

In če smo že priredili pustni ples, niso manjkale pustne šeme, porabski »Fašenek in Lenka« ob spremljavi »fudaša«. Majhno skupinico je pripravil Alojz Hanžek z Gornjega Senika.

Pripravili smo tudi srečolov, darila iz Porabja in tudi Slovenije smo izžrebali okrog polnoči.

Naši gostje - ob Slovencih seveda tudi naši madžarski pri-

zjutraj.

Našo prireditev je finančno podprl Javni sklad za narodne in etnične manjšine. Zahvaljujemo se njim, kakor tudi vsem organizacijam in posameznikom, ki so pripomogli k uspešnosti tretjega slovenskega pustnega plesa v Budimpešti.

Ferenc Kranjec

Peti ples

Slovenska samouprava in Slovensko društvo v Sombotelu sta 22. januarja organizirala fašenski ples. Na bali je igra ansambel ATLANTA iz Prekmurja. Med našimi gosti smo leko pozdravili predsednika Državne slovenske samouprave Martina Ropoša, tajnika Manjšinske komisije Skupščine Železne županije Árpáda Zsámbokija, referenta za manjšine pri mestni samoupravi Szombathelya Zsolta Solymosija, člane Hrvatskega društva v

Sombotelu in andovsko slovensko samoupravo. Na plesi nas je bilav več kak 90, eške iz Bakonyaszéklóna, Kőcska, Sárvara in Hrvatskoga

Židana so tó prišli naši Slovenci. Predmete za tombolo so nam dali: Državna slovenska samouprava, Zveza Slovencev

na Madžarskem, Porabje d.o.o., Vlado Smodiš iz Otovčev in člani Slovenskega društva Avgust Pavel v Szombathelyu. Andovska slovenska

samouprava nam je prinesla lesene grable in lapca (ka bi si ležej doživljali čizme) pa krū in perece. Cejkare sta nam splele strina Ilonka Braunštein in Micka Ropoš z Gorenjoga Sinička. Male košarice pa je splel ranč tak na Gorenjom Siniki Palkin Toni. Vsej se lepau za(h)valimo!

-mk-

Na tau sam se naraudo

... DO
MADŽARSKE

Festival madžarskih filmov

Od 3. do 8. februarja je potekal v Budimpešti 36. festival madžarskih filmov, na katerem so predstavili skoraj sto filmov domačih ustvarjalcev. V kategoriji igrani filmi so si gledalci lahko ogledali 21 filmov, od tega je bilo 11 premier. Najbogatejša je bila ponudba v kategoriji dokumentarnih filmov, kjer so vrteli 42 dokumentarcev. V kategoriji kratki in eksperimentalni filmi so predstavili 36 filmov. Zadnji dan so vrteli tudi film, ki je bil posnet po romanu lanskega literarnega nobelovega nagradjenca Imreja Kertésza. Ta film so vrteli izven tekmovalnega programa, sta pa dva od ustvarjalcev (avtor filmske glasbe in snemalec) nominirana za oskarja. Madžarski filmi so vse bolj popularni med domačimi gledalci, saj si jih je lani ogledalo milijon in pol ljudi.

Težek finančni položaj mesta

Mesto Monóster čaka letos težko finančno leto. Proračunski pomanjkljaj mesta znaša skoraj 320 milijonov forintov, mesto pa bo moralo v državni proračun vrniti 130 milijonov forintov. O tem so mesto obvestili pred kratkim, kajti zaradi napačnih obdelav podatkov so narobe izračunali t. i. davčno sposobnost mesta.

Programi, prireditve

• 5. februarja so v organizaciji gostilne Cifer na Gornjem Seniku priredili tekmovanje mešarskih in kuharskih ekip, ki so se pomerile v pripravi tradicionalnih kolin. Ob domači ekipi sta se tekmovanja udeležili tudi ekipi iz Nuskove in Gornjih Slavec.

• 26. februarja prireja Slovenska samouprava na Dolnjem Seniku predstavitev filma in knjige. Obiskovalci si bodo lahko ogledali film Porabje nekoč in danes, ki so ga naredili v uredništvu Slovenskih utrinkov ter se srečali z avtorjem knjige Gát Ferencem Čukom, ki je bil rojen na Dolnjem Seniku. Program bosta popestrila pevski zbor in ansambel iz Černelavec.

Vsigdar sam malo nevoščeni, gda tašoga človeka srečam, kak so v Števanovci **Rófcin Jenak**. Steri so vsigdar mirni, če kaj delajo, te je nej tisto najbola važno, kak najbola brž naprajti, liki tak naprajti, naj tisto dobro baude. Gnesden je že malo taši lidi, steri si tak zmišlavajo. Zdaj je tau važno, naj kreda bau delo pa nej tau, naj tisto dobro baude ali lejpo baude. Dostakrat sam je že sto od tauga spitavati, samo sam nej emo prilike. Nej davnik sam zvedo, ka so tisti velki gater, ka vanej v sejnici stoji, tō oni redli. V glavej so si vōzmislili, po tistim so ga pa pomalek vkūpsklali.

• *Kelšoga leta je tau bilau, gda ste vcujustanili k taumi velkomi deli?*

»Tau je nikak kaulak 80. leta moglo biti, gda sam začno gater redti. Dapa od tauga sam dja že več lejt zmišlavo, prvin kak bi vcujustano. Dja sam tau v glavau vzejo pa sam se odlaučo, ka ga napravim, kakoli baude. V več zadrugaj sam odo pa sam gledogatere, zato ka dja tašo nauro glavau mam, ka če kaj delam, tisto sploj fanj mora biti naredjeno. Tak sam prišo na Rábahidvég, gde je eden Nemeč emo žago. Prvin kak bi me notrapūsto, me je tau pito, ka za človeka sam dja. Dapa dja sam ma pravo, ka se od mene nej trbej bojati, zato ka dja v cirkev odim igrat. Gda je tau čūjo, te je zemenicina vrata aupro pa sam te zagledno edno maudro žago. Tak je bila napravlena, ka je nagnauk štiri deske leko rezo na nej.»

• *Zaka skrivate vi tau žago? sam ga pito.*

»Zato, ka doma samo taši gater leko nūca, steri edno žago ma.»

• *Zaka?*

»Zato, ka država ne pisti, samo v zadrugi leko nūca na

več žag gater. Zato rejžam dja tō tak poskrivoma. Zato sam pa te dja tō na edno žago gater redo.»

• *Kak ste začnili?*

• Najprvin sam želejze vkūpbrau. V cejli Želejzni županiji sam odo pa sam isko taše narete, ka je meni trbelo. Čūdivam se, ka so se mi rokē nej vōvtegnile, kelko železa sam dja domau

Rófcin Jenak pa njegovj gater

zvlačo. Tak krepko sam dja tau vkūpnapravo, ka vejn en milijaun ton bi tau nej raztrgalo.

Z Verice Sabatin Vendi je tō žago emo. Gnauk je k meni prišo pa tak pravo: Nega drūge napake, samo tau, ka si ti tau tak krepko napravlo, ka tau svejt ne raztrga. Pa tau je istino. Tau so meni naši doma tō prajli, ka tak krepko nej trbej. Zdaj nastare dneve sam dja že tō prviedo. Dobro sam naredo, ka je tau krepko, dapa tašo graubo bi zato nej trbelo. Gde bi taši šrajf mogi biti kak prst, dja sam ta tašoga kustoga djau, kak rauka.»

• *Tau je te velko delo bilau, nej?*

»Vej pa vejš! Te lūknje smo vse z rokami vrtali. Te so me ešče mlajši baugali pa so oni tō pomagali. Gda je eden trūden grato, te je drūgi vrto tadala. Tau je tak šlau, dočas smo nej zgutauvili. Dvej leta

je vōdržalo tau grubijansko delo. Dosta smo se mantrali, dapa haska smo s tauga skurnika nej meli.»

• *Zaka?*

»Zato ka dočas smo mi zgutauvili, so že naprej prišli tej nauvi, velki gaterdje, s sterimi naglo leko rejže. Naš je pa z edno žagov pomalek rezo. Zato smo pa te potejm edno cirkulo vkūppostavili

tak naglo. Za tesati je ta dosti bauška kak te grubijanski gater, steroga smo že več lejt nej nūcali.»

• *Ka baude te z gaterom?*

»Zdaj si tak mislim, ka ga zato nazaj postavim. Malo ga vōpopravim pa mo znauva žago z njim. Samo zato bi vrejdo bilau, ka več kak mejter kusti hrast ali kakšni koli drūgi lejs gora leko z njim zrejže. Tak velkoga gatera tū v krajini nega.»

• *Pa tak krepkoga tō nej?*

»Tau je tak krepko napravlano, ka ga ešče svejt ne raztrga, zvūin tistoga če de grmelo, kak šegau majo prajti.» se smejejo Jenak. »Strašno dosta smo trpeli, dočas smo ga vkūppostavili. Neškem se hvaliti, dapa na tau sam se naraudo, ka Panciuša pa Pilatuša vse napravim. Če je tau žalezo, čūgeu, tišlarsko delo ali cimermansko, dja se na tau vse razmej. Nej zaman, gda je ed-

na ciganjica karta metala mojoj ženi, je tak prajla: »Tvoj mauž nede vōnavčeni, dapa ka je na svejti, vse de delo, na vse de se razmo.» Pa je tau istina, dja sam se na tau naraudo, tau vsakši vidi.»

• *Pa zdaj ka delate?*

»Dja sam edno tašo velko bajo emo pa go mam tō, ka se dja sam smejam nad njauv. Vse začnem pa te vse ne ladam zgutauviti. Zdaj ešče ograjo redim kaulak ogradca, ka že več lejt delam. Zato ka te deskē, ka so gora zošrajfane, sam vse z rukauv vōzrezo. Če bi tau drūgoma trbelo delati, bi že k vragaum odleto. Dostakrat si sam brodim, kak tau meni više ne pride. Dapa tau je dobro, ka sam dja sploj mirni človek. Pokojni Pišti, ka so pop bili, so me vsakšo leto pred bučov pitali, če na bučo kreda baude ograja. Vidiš, pokojni so mrli, ograja pa ešče itak nej kreda.»

• *Ka je s kapejlov, ka go na Verici popravlate?*

»Če Baug dopisti, te de letos gotova.»

• *Čūjo sam, ka ste peč tō zozidali?*

»Najbaukše, če ovadim. Peč tō mam na trifrtale kreda, leko go pokažem, tisto sam tō tam njau pa bi že samo raur trbelo gorzozidati. Tau je baja, ka vsigdar nika drūgo vcuj pride. Jaj, v življenji sam dosta vse že delo pa dosta sam se mantrau tō. Nej bi dau valati, dapa gda smo ram zidali, zvōjn štiri stene, ka so zvūna, sam vse dja napravlo. Klince, stere sam te nūco, gda sam strejo goraklau, sam tō sam redo. Vanej na sonžeti, gda sam krave paso, sam odjen naložo pa sam železo segrejvo pa vōospīčo. Edne knidje bi nej dojšle, če bi vse tapravo, ka vse sam dja delo v svojom življenji. Pa če Baug da, ešče dosta vse škem delati potejm tō.»

K. Holec

Ključ, šteri odpera svejt

Če človek obvlada jezike, te rejsan ma v rokaj takši ključ, šteri njemi odpre svejt, če razpolaga tudi s takšimi, k potu-vanju potrebnimi dugovanji, kak so želejnje videti svejt, volou za potu-vanje. Ne škou-di pa tou tō nej, če ma malo »drouvnoga pejnaza«. Če mā že tou vse kredi, te se k tem imenūvanim potrebščinam pridruži obvladanje jezika tō, če človek ne vzeme s sebov ednoga dobro vōnavčenoga tolmača ali tolmačico.

V sredini prvejšoga stouletja, tou je v petdeseti ino šestdeseti lejtaj, nej bilou karakte-ristično za vogrsko turiste, ka bi lušne tolmačice-sekretarke s sebov jemali na svoja tihinska potu-vanja na račun svo-jega lejtno 50 dolarskoga kontingenta. Ednočasno z vloženjem prošnje za poutni list so si kupili dvojezično žepno knigo za turiste, štera bi njim mogla biti na pomouč pri rešuvanju situacij v tihinskom jeziki. Takše knige je človek doubo v knigarnaj na vsefele jezikaj. V tej knigaj so nej bili vkūpdržeči testi, liki samo prousti stavki (mondatok), zbrani na podlagi ed-ne ali druge govorne situa-cije. Do tistoga mao, ka je po-tencialni turist doubo v roke poutni list, je že nakelko znao edno, drugo rejč povodati na tihinskom jeziki.

Zdaj, ka je že okouli petdeset lejti minilo od tistoga, ka so te knige bile napisane, sam vze-la v roke okouli 10-12 takših knig pa sam študejrala, ka so se dōnok inda včili. Skoron vu vsakšoj sam najšla ete stavek: »Ges sam kotriga Vogrske socialistične delavske partije. Kakše politične ino družbene organizacije ste pa vi kotriga? Ali zdaj že pūstimo te lejpe stare cajte, naj vu meri počivajo. Če bar je tou bila trnok hvaležna tema po-uleg toga, kakše vrejme je bilou pa kakše bode, ar je nej trbelo dosta premišlavati, pa se je človek dōnok pri ednoj kupiči palinke znao najmenje edno vōro zgučavati. Najdemo pa tudi indiskretna pitanja, kak so na primer »Kelko vi zaslužite?« pa če smo nej doubili včasii odgovora na ne-navadno pitanje, smo ga leko tak na ednok ovak postavili: »Pa kakšo plačo mate?« Tou je

tipična vogrsko mentaliteta. Trufimo v čarno, v tisto, ka se nas najmenje tiče. V polački (lengyel) knižici sam štejla ete stavek: »Polački jezik je trnok lejpi.« No Boug moj, si mislim, kama je te človek dōnok vūja djaō. Vejpa istina je, ka je vsakšoj materi njeno dejte najlepše na svejti, pa ges tudi nemam prouti tomi pravzaprav nika, samo kak filologi, mi na pamet pride, ka je normalno tisti jezik lejpi, šteri ma dosta samoglasnikov. Polački pa ma dosta soglasnikov, telko, ka se človeki jezik tere, če šče kakšo rejč vōpovedati. Mogouče se pa njemi ranč zato tak trnok vidi te jezik, ka sliši med ne-prijatele, šteri uživajo od toga, ka se nikakomi drugomi jezik tere. No, pa probajte sami vōpovedati te reči: »Wszystko zrozumiałem.« Tou telko znamenūje, ka vse razmim. Gelte, ka je trnok lejpo?! Poračam vu vašo pasko predvsem prvo rejč. Poglednite, kelko lušnih soglasnikov ma. Samo marelo držte pred sebov, če jo ščete v dru-žbi vōpovedati. Grozno. Ali ne šimlajmo, zato, ka je tou pitanje gustuša, o gustuši se pa ne more štūkati. Ges mišlim, ka je tou edini slavski jezik, pri šterom pojma nemam, gde se eden stavek konča, nej ka bi znala, gde se drugi zača.

Tudi švedska jezikovna kniga za zgovarjanje nam hrani nikelko lušnih dugovanj! Z njegovo pomočjov je vogrski turist na švedskom znau »švedski pejnez« zamejnati na »vogrskoga«. Zvūn dišputa stoji, ka je tou moglo biti često želejnje vogrskih turistov, šteri so eti na Vogrskom kupili švedske krome v vrejdnosti petdeseti dolarov, samo zato, ka bi je tam na švedskom nazaj zamenjali na vogrsko forinte. Razmi se, ka smo ščeli podperati siroute švedske banke. Pa mi smo furt dobri lidge bili! Znali smo, koga moramo podperati! S tej knig so se turisti leko tudi navčili, kak se mora v ednoj švedskoj oštariji prositi picckova župa a'la Ujhāzi, pa cūj tokajsko vino, za de-sert pa kisilakove, ščipkove rejsance. Pa so naši srmaki turisti že komaj čakali, naj do-

mou na Vogrsko pridejo, pa eti lejko naroučijo nadejva-noga severnoga jelena (töltött rénszarvas). Iz bolgarskoga učbenika se leko navčimo, kak se mora v patiki prositi ricinušovo olje prouti zaprtji. Če poslušam na srce, te dovolite, ka vam tanačivam, ka se iz ete knige prvle spoj tekouče navčite, kak trbej pitati, gde je sron-jek, naj de ete stavek včasii pri rouki, gda te ga nūcali. Iz češke knige za konverzaci-jo se tō preci dosta čednih, praktičnih dugovanj leko navčimo, vse od toga, »Kakši je lejtni pouv vune na edno birkō?« pa vse do »Kelko litrov mlejka dava edna krava mejsčno?« Ali moram priznati, ka me je naslednje pita-nje dōnok trnok presenetilo: »Gde je pipa (csap) za toplō vodou?« Moje previdejnje o tome je naslednje: Tisti, šteri je nej najšo pipo za toplō vo-dou v ednoj kopalnici šestde-seti lejti, štera je slišila k kakšoj češkoj hotelskoj sobi, si je rejsan zaslužō, naj se mu-je v mrzloj voudi. Predla-gala bi njemi, naj ne ide od douma, ar zagvūšno zablou-di, pa ne najde velke stolne cerkve.

Angleška jezikovna vadnica je bila napisana v tistom cajti, gda smo ešče dva človeka nūcali za tou, ka bi električno žarnico (grūsko) vōzamanili. Eden je stoupo na stolec, pa je držō v rokaj žarnico, drugi pa je obračo stolec pod njim. No, pa dōnok so znali žarnico vō-miniti. Ali nej so se furt pri-lično znajšli, gda so potūvali na zvōnešnje zemlou, povejmo v Anglijo. Tou svedoči ete stavek vu toj knigi: »Nega za-dosta vode vu kadi.« Ka naj na eto pitanje povem? Mogo-ūče tou, ka me spominja na ete stavek: »Nega zadosta pa-meti vu glavi.« Dosta zanimivih stavkov človek sreča v etih malih knigaj. Večinoma se nad njimi gnes-den malo smegē. Ali moram priznati, ka sam se z najbolje originalno informacijo sreča-la v španjolskoj knižici: »Spanci večinoma trikrat gejo dnevno: vgojldno zajtrkivajo, pouдне obōdvajō, večer pa večerjajo.« Ka naj k tomi po-vem? Trnok me je presene-tilo!

Suzana Guoth

Sakalovska folklor v Vučji Gomili

Srejni januara se je sakalovska folklorna skupina udeležila prireditve v Vučji Gomili na Gorickom v Prekmurji. Od tam je doma njuv muzikant Boris, šteri spremla omenjeno folkloro že od lanskoga leta. Sakalovska folklor je trnok srečna, ka ga ma, vej je dugo bila brezi muzikanta. Hitro so se z njim plesalci spajdašivali, leko pravimo, ka ga majo radi. Kak tudi nej?! Vej je

Sakalovska folklor na odri z Borisom Velnerjem

mladi človek velkoga, dobroga srca, vsigdar nasmejani pa dobre vole. Prijateljstvo je tak velko, ka je cejlo skupino povabo k sebi domou, ka je svoje nauve pajdaše predstavō svojim starišom, šteri so nas prijali odprtoga srca. Tak smo meli priliko videti, ka dobri stariše vzgojijo dobro deco, pošteno, delavno pa lej-poga obnašanja, kak je naš Boris.

Družina Velner nas je lepou sprejela.

Duga miza, puna raznih dobrot, je svedočila, ka je v njuvi izi vsakši gost dobrodošel, celou če so tou Borisovi pajdaške. Prijaznost pa lejpa beseda je v toj izi doma.

Plesalci so se na tou odpravili z Borisom v kulturni dom, gde je Boris s člani društva sprejemo tudi ostale nastopajouče iz Tešanovec, Martinja pa iz Fokovec. Tudi ostali smo se odpravili ta, gde smo preživeli rejsan en lejpi popoudnek. Dvorana je bila nabito puna ludi, šteri so uživali v lejpoj, na nauvo urejenoj dvorani pa lejpmo programi. Sakalovska folklor je lepou zaplesala, zato so se zadovolni odpravili prouti doumi čez mejo. Vaščani pa vsi drugi, šterim se je nej midilo priti prej meje, pa so se ešče dala zabavali pa plesali.

Z lejpmi spomini pa s spoštovanjem do Borisa pa njegovih domačih do z njim ešče rajši sodelovajō.

M.R.

OTROŠKI

Mlašeči guči pri Malom potoki

Mala ves se zača tam, gde nut v njou priteče Mali potok. Ze od negada so se tam spili mali liže iz Male vesi. Na, tam so se lejta pa lejta spjalili mlajši iz Male vesi. Eške gnesden je tak. Tě Mali potok, vse fiste drejve kouli njega, raki in ribe v njem so čule čuda mlašečoga pogučavanja in tou eske itak poslušajo.

Pekeu

Bilou je trno vruče leto. Bilou je takšno leto, ka se je zrak nej geno, samo je naraji trpeto v velkoi vročini. Mlajši so leko ležali v potoki cejli den pa so se nika nej doj zladili, eške senca je bila vruča. Ze deset dni je bilou tak in nika je nej vóvidlo, ka de kaj ovak.

- Naš víjec je pravo, ka je tou božja kaštga. - si je zdenila mala Rožika. - Vej ga pa poznate. U nje takšen voren človek pa vseposedi vidi ali kaštigo ali od boga dobro delo.

- Njaj, njaj, vej je tou ranč nej norija. - si je od vročine eške bole na globki zdeno Feri. - Vaš víjec leko ka istino ma. Vej je pa vruče kak v pekli. Vsi mi pa vejmo, ka je pekeu kaštga za lagve lidi.

Tak sta zdaj tou vročino v Maloi vesi pri Malom potoki s svojim zgučavanjom eške bole gore vužgala mala Rožika pa Feri. Tak nagnouk so vsi poprek začali gucati, če je pekeu na Zemli mogouči ali pa nej, če sploj pekeu geste ali pa ga nega pa vse tak tadale. Najbole glasen je grato mali Toni.

- Pekeu je leko na Zemli tó. - je vcejkal pozabo na vruči den. - Gda moj ata gleda teve pa vidi vse te nevole pa bojne, vsigdar guči, ka mi pekeu mamó že za žitka na Zemlej. Pa po tistom eške pravi ...

Nej je zgoutovo, ka eške povej njegvi ata. Brž njemi je v reč stoupo Djoužek.

- Nika ne guči! Moj dejdek vej povedati, ka je davni spozno ednoga možakara, ka je vužo vó iz pekla.

- Iz pekla niške ne more vužiti! - ga je dole stavila Vera.

- Moj dejdek je pravo, ka leko! - je nej popušto Djoužek.

- Če mamó pekeu na Zemli, dun leko vužeš iz pekla. - je nej popuščavo mali Toni.

- Dapa kak pekeu sploj vóridi? Tak kak guči naš plebanós ali pa tvoj dejdek, tvoj ata ali pa kak tou povej vaš víjec. - se je zdaj zglaso eške Lujzek.

Zdaj ji je niške več nej mogo delo staviti. Telko peklov, kelko so je poznali mlajši pri Malom potoki, vejn nin nega. Pa vsikiš je gučo, ka je njegvi najbolj istinski. Najpva so eden drugomu na glas tumačili. Tam nin po deseti minutaj so že kričali eden na drugega. Na nje vkuiper je nej minoulo petnajset minut, gda so se že tak korili kak kakšni lagvi souseđi zavolo meje. Sto bi si brodo, ka leko v takšnoj vročini pride pri Malom potoki do čistak zaistinskoga maloga pekla.

In kak če bi nebum vpamet vzelo njivo lagvo volo zavolo pekla, se je za Velkim brgom oblisnilo, malo po tistom pa že zgrmelo tó. Potegno je vóter, nad Malo ves so prišli klični oblaki. Vajn bi med mlajšimi eške bitje vóvdarilo, če bi nej začo dež iti. Ka bi pa dež šou, sipo se je, kak če bi ga stoj z vedre levo. Olado je Malo ves, olado je Mali potok pa dole je pogaso mali pekeu med mlajšimi iz Male vesi tam pri Malom potoki.

Dež se je brž vózlejšo iz sivi oblakov, mlajši pa so se že zgučavali vcejkal nika droguga.

Od pekla je več nej niške brodo.

Miki Roš

Deca

KOTIČEK

Deca je v vsakšom cajti gnaka, samo okoliščine nej. Tau mi je zatok napamet prišlo, ka je trda zima. Ka naša decá dela, gda je malo slobaudna, gda se njim nej trbej včiti? Pred televizijov sedi ali računalnik mantra ali se zapre v svojo sobo pa tak naglas posluša muziko, ka je tau nej za normalnoga človeka. Tau nej vsigdar etak bilau. Tistoga ipa so nej takše sla-

nej vidli. Velka sreča, ka so moja pala tabla pa griflin pa mala goba vrkaj ostali na sneji, etak so oni tam začnili kopati. Gda smi se škurok na slednjom bila, te so me najšli pa so me vózdignili. Njim leko svojo življenje zahvalim.

Tau sam te nej zastaupila, v kakšoj velkoi nevarnosti sam bila. Kak te ranč tak nej, gda smo pozimi maštrúvali,

smo si komautno na nji sedli, pa hajde, doj po breji oblisnili. Eden čas je tau sploj fajm bilau. Depa te se je začnili nevola. Sani so na nikliški velki led prilitele pa te so nas tak ta pa nazaj cukale, kak bi tau nekak ravno. Med tejm smo pa nistarni mali čundraske tak doj kapali z njik kak kakše grúške. Leko si mislite, kak je tau doj zakuriti na led pa se po riti čujskati. Tvoja zadnja je pa vcekrat naprej bila kak oza-pek, pa si se z ledom tak gor zrezo, ka je tau nej za povedati. Vsi, ki so na sanaj ostali, so se s sanami vred nesli kak fligar. Sani pa? Jezuš, Marija! Vsakiš falajček je posebe skako doj po breji. Druga svetovna bojna je nej tak vóvidla, gda so na frontoi strejlali, kak sani pa naši podje. No, pa te se je gnauk itak stavilo. Tihóca, velka tihóca je gratala. Mi, splazejarni smo se pa tak vó iz snega vlejli kak kakše ka-ke. Etak vkupzmlačeni, splazejarni smo gor prišli, ka falate sani trbej vkup brati pa sani vkup postaviti. Samo ka se je tau nam nikak nej stelo pršikati. Vsigdar je nika faillo. Pa te etak vkup zmlačeni smo mogli rzakapati med snegom, med ledom. Nikak smo zatok vkup napelali te sani. Že sama ne vejmo, kak smo je leko domau vkradnili, kelkokrat so nam raznok zletele.

Nej ka bi stoj mislo, ka smo mi tau brez strafo preživeli. Moja dva brata sta doma fasilava, gda je oca naprej vlejko te sani, ka de je tau popravlo. Ge kak mala deklčina sam nin nej failla. Mati mi je kumaj zaplačala gvant, ka sam ga med »spiljanog« nanikoi djala. Depa prej sam vsigdar tak nedužno vejla gledati, etak me je pa samo rejdko naklala.

Irena Barber

KAUT

be, blage zime bile kak gnes. Te je nikša čuda nej bila, če je snejg pau ali pa eden mejtar kustsio bit. Te nej autobus prišo po nas, gda smo v šalu šli. Ali so nam stariše ali starejši bratje tir delali do šaule ali pa sami smo po velkom sneji probali do šaule priditi. Nejsmo meli dobre črejlve, čizme, dober topel gvant. Pa itak. Ta smo se prmlatili do šaule.

Nigdar ne pozabim, gda sam v prvi klas ojdla. Mala deklčina sam bila, vekšij podje so pred menov pa pred mojo sošolko tir delali, gda je friški, velki snejg spadno. Sli smo, šli. Vóter je tuj na tam snejg vkup zanoso tak, ka smo nej vedli po pravom, gde paut ta pela. Ge sam nika zaplejtala ta pa nazaj pa hup, nut sam spadnila v edno globko paut. Če bi samo nut spadnila, bi nej takša nevolá bila. Samo ka me je v tistoj minuti snejg cejlak za sipo. Moji padaši so samo po par mejteraj napamet vzeli, ka mene nin nejga. Ge sam se pa zaman stejla drejti, nika je nej z mene prišlo. Ovi so leteli nazaj pa so me nin

delali takše, ka bi nej slobaudno bilau. Pri nas doma so moj oca dejdak maštrioj delali. Kovča so bili, depa kolarsko delo so tú delali. Kolar bečke redi, tistoga ipa so oni pavrom naunc kaule tú redli, nej samo kovačko delo, liki leseno delo tu.

Etak je pri nas bogata »ponudba« bila za vse kaj takšega, na stero smo mi tak prajli: tau je za nas, Bake, s pomočjov šterij so konje potkavali, smo mi naaupek obernautli. Za bakine dveje tace smo se držali, z nogami smo ga ravnali, pa smo sejdli na njem. Nevola je samo te vóvdarila, gda smo cejke bake odnesli na kakšij breg, tam smo se ordali pa so te konje prignali potkavat. Leko si mislite, ka smo te dobili. Zajkoj smo bake núčali za »sanjanje«? Nej je žmetno vónajditi. Sani smo nej meli. Dapa druge prilike smo tú najšli.

Eden pavar so popravlat pripelali edne velke konjske sani. Tak deset mlajšjov se nas je vkup pobralo pa te smo eške nej popravlene sani tiskali tavó na breg, tam

UTRINKI Z BOROVOGA GOSTÜVANJA ŠTEVANOVCI-ČEPINCI

Nika za smej

Tau je že zatok dosta

Karči se je etognauk s svojimi padaši karta špilo. Tau je za pejnaze šlau. Karči je napona samo zgübo, tak ka na konci je že 50 gezero forintov tazašpilo. Gda so kartanje dokončali, Karčini so skonze tekle pa se je etak molo padašom: »Dragi moji padaši, molim se, prosim nazaj mi dajte te pejnaze, ka če tau moja žena zvej, ka sam telko zakarto, te strašna nevola pa rabuka nastane. Lepau vas prosim, smilujte se nad menov.«

Padaši so si nika vküp zgučali pa so Karčini nazaj dali 50 gezero forintov.

Karči je pa etak pravo: »Vedo sam, vsigdar sam vedo, ka na vas, dragi moji padaši, vsigdar leko računam. Vejte

Nika za smej

ka? Dajte mi eške 25 gezero forintov, naj moja žena tak vej, ka sam telko prišpilo s kartami.«

Več nega mesta

V ednoj vesi geste eden človek, steroga za norca držijo. Zgodilo se je, ka je tomi norlavomi nakak šenko eden biciklin. Zdaj se pa naš človek cejli den na taum biciklini vozo. Etognauk, kak etak lejče ta pa nazaj, eden mali pojbič se gor zové k njemi na biciklin. No, on ga gor vzeme, ga na štango posadi pa etak lejčeta zdaj že dva. Tau vidi eden drugi mali pojbič pa se tū gor prosi. Naš človek spoj rad ma mlajše, etak pa toga ozajek gor posadi. Že trgé lejčejo, gda srečajo policaja. Policaj kaže nauromi, naj stane.

Nika za smej

Norc pa mesto toga, ka bi stano, etak kriči: »Pa ne vidiš, ka več nejmamo mesta?«

Srmaška fara

V ednoj vesi je fara spoj srmaška, etak so si pa pop eden den tak zbrodili, ka po tejm toga, če stoj ške zvünedno v cirkev titi pa tam Boga moliti, mora 20 forintov plačati. Zvonara sprosi jo, naj pred mešov pred vrte stane pa naj od lüstva pejnaze kasira. Meša že trpi, ranč predgajo gospaud, gda eden mali pojbič prileti pa očo išče v cirkvi. Zvonar ga pita, ka je. On pa pravi, ka je on samo po očo prišo, ka so mama mrlji, naj de domau. Zvonar vidi, ka mali pejnaz nejma s seov pa ma etak

Nika za smej

pravi: »Na, idi, idi! Depa nej ka bi tam Boga molo!«

Tau je nej bilau lepau

Šparaven Hugo se je etognauk v Budimpešto pelo s cugom. Gda je kalauz v njegovih kabin staupe, je vsakšoga proso karto. Hugo je pa nikakšo karto nej emo, sto se je šenki pelati. Kalauz se je fejst gor potegno zatok, ka Hugo nej sto na cugi tū nej karto küpiti. V čemeraj je kaj nej vedo, pa je zgrabo Hugona velki pak pa ga tavó lüčo na okno. Hugo se je tū razpežno pa je etak kričo: »Tau je nej dojšlo, ka moram karto küpiti pa ma eške poštrajfati tū šké, liki mojga sina mi je tavó na okno lüčo.«

I. Barber

Porabje

ČASOPIS
SLOVENEC NA
MADZARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767

e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Task:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.

